

1. Какав је тренутно положај бораца ратова од 1990. године у Црној Гори?

Насилничка и крајње неодговорна црногорска власт, која захваљујући гласовима слободних грађана на протеклим парламентарним изборима коначно одлази, учинила је положај бораца, ратних војних инвалида и породица палих бораца из деведесетих никада горим и далеко најгорим у региону.

1. Колико има бораца од 1990. године у Црној Гори?

По подацима које је својевремено објелоданио бивши предсједник Црне Горе и савезни премијер Момир Булатовић, у ратовима 1991/1999. учествовало је око 50 000 бораца из Црне Горе.

1. Имају ли они и колика примања?

Што се тиче примања, борци се на разликују од осталих грађана. Изузетак су примања по основу Закона о борачкој и инвалидској заштити, на која право има око 240 ратних војних инвалида и 580 бораца - корисника новчане накнаде материјалног обезбјеђења. И то је све. Напомињем, да је мјесечни износ личне инвалидине ратног војног инвалида са 50% инвалидитета око 60 еура, а са 20% инвалидитета око 30 еура.

Мјесечни износ накнаде материјалног обезбјеђења је 124 еура, а услов за коришћење те надокнаде је да

су

борци

материјално необезбјеђени,

што значи да

немају приходе по основу: радног односа, пензије, самосталне дјелатности, старачке надокнаде пољопривредника.

То намеће питања без одговора. Како преживљавају ти људи? Колико њих је у међувремену умрло у материјалној биједи? Зашто су борци девдесетих закинати за борачки додатак, на који су имали право док је борачко - инвалидска заштита била на савезном нивоу? Зашто се, од

држава које су девдесетих биле захваћене ратним пожаром, једино Црна Гора није посебно бавила посттравматским

стресним синдромом

код раних ветерана?

1. Каква је до сада вођена политика према тој популацији?

Од радикалног заокрета у политици званичне Црне Горе средином девдесетих, вођена је политика маргинализације, колективног унижавања, жигосања и дискриминације бораца из девдесетих, па чак и оних погинулих којих је преко триста. У складу са тим, политизовано црногорско државно тужилаштво је у потпуности игнорисало пријаве Удружења бораца ратова од 1990. године Црне Горе (Удружење) за ратне злочине почињене над припадницима ЈНА и ВЈ из Црне Горе, а Влада је ишла чак дотле да врши опструкцију проналажењу и допремању посмртних остатака бораца који су, као жртве ратних злочина, једно вријеме вођени као нестала лица. Такав срамни однос је производ политичке трговине и ортаклука званичне Црне Горе са онима против којих смо се борили девдесетих. Једном ријечју, ми смо борци које је издала власт властите државе. При томе се ситуација из године у годину погоршавала, да би посебно ескалирала за вријеме мандата Владе Душка Марковића која је у потпуности игнорисала постојање Удружења које, осим бораца и ратних војних инвалида, окупља и породице погинулих бораца. У низу непочинстава, у чему су се посебно истицали министар одбране Бошковић и министар финансија Радунковић, Марковићева Влада је на најгрубљи начин

дискриминисала Удружење не одвајајући ни цента за његове програме и пројекте хуманитарног карактера. Постојање дискриминације по том основу средином 2006. званично је у свом мишљењу констатовао замјеник Заштитника људских права и слобода Црне Горе и Министарству финансија дао препоруку да се отклони дискриминација и нађе модел сходно којем би све борачке организације са истим статусом невладиних организација биле изједначене у остваривању права на равноправан приступ средствима којима се финансира њихова дјелатност. Министарство финансија је то прећутало и није поступило по препоруци.

1. Шта би нова власт требала приоритетно да предузме да побољша положај популације коју Удружење окупља ?

У сусрет избору нове Владе, ризикујући да звучим као песимиста и присталица мијешања међународне заједнице у државне послове Црне Горе, истичем да је за Удружење прихватљивије да међународна заједница има једно вријеме доминантан утицај на управљање ресорима безбједности, одбране и тужилаштва, него да у њима остану људи које контролише Демократска партија социјалиста. Ово из разлога што је стање у држави толико лоше, да ће бити веома тешко ослободити заробљене државне институције и разбити спрегу одлазеће власти и организованог криминала. Од нове власти очекујем да се држи Устава и закона, буде вриједна и одговорна, обезбиједи једнака права за све народе, односно грађане Црне Горе и посебно води рачуна о рањивим категоријама становништва. У том случају, наш однос према новој власти, биће иистински партнерски, а наша посебна очекивања од ње су: реализација препорука Заштитника о којима сам говорио у вези уклањање дискриминације Удружења; већа и организованија брига о социјално угроженим борцима, ратним војним инвалидима и породцама палих бораца уз израду њихових социјалних картона; проширење обима њихових права кроз законодавне активности које ће Удружење иницирати.

6. Какав је статус породица страдалих бораца? Шта би требало по том питању предузети?

Руководство Удружења, које има своје организационе јединице у 14 општина, поносно је

што је цијело вријеме и непоколебљиво било уз породице палих бораца и угрожене борце. Породице палих бораца остварују своја права у складу са Законом о борачкој и инвалидској заштити. Нажалост, због протока времена и нарушавања здравља услед трауме због погибије својих синова, велики дио родитеља палих бораца није више у животу. С друге стране, због истека законом прописаног времена коришћења права по основу очеве погибије, скоро свој дјеци палих бораца, престала су новчана давања из државног буџета. Нажлост, опет једино у Црној Гори, та дјеца нијесу била предмет посебне бриге државе у погледу школовања и запошљавања. Зато је на том плану тешко надокнадити пропуштено, али ипак, ако буде подршке нове власти, ситуацију је могуће знатно поправити. Појачане ктивности Удружења на том плану сигурно неће изостати .

Милица Крговић, новинар